

Duryea National Starch en Corn Products Co.

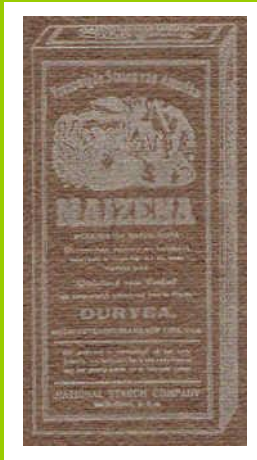

Het merk Duryea neemt in de albumgeschiedenis een bijzondere plaats in. Het Duryea maizena bedrijf, de eerste producent van maïszetmeel in de V.S. omstreeks het midden van de 19^e eeuw, dat na een bedrijfsbeëindiging en herstart verderging als National Starch Co. en vervolgens opging in Corn Products Co., was vanaf 1913 in Amsterdam gevestigd in het Duryea-huis. In diverse publicaties van het bedrijf komen we alle drie de bedrijfsnamen tegen. Duryea Maizena is nu een merk van Unilever.

Tot 1913 was de firma M. Witsenburg Jr. in Amsterdam de Nederlandse importeur van Duryea. Witsenburg bracht tussen 1906 en 1912 zes albums uit gewijd aan oude en moderne kunst, met plaatjes die als "premie" beurtelings verpakt werden in de pakjes maizena en bij de pakken Standaard Patent bloem die Witsenburg eveneens uit Amerika importeerde. Deze albums worden behandeld bij Witsenburg.

Nadat Witsenburg was bedankt door de nieuwe Nederlandse vestiging van Corn Products S.A., ging Corn nog een jaar door met de plaatjes van het vijfde album, die door Witsenburg onder de merknaam Duryea Maizena waren uitgebracht, te verpakken bij de maizena. Daarna (circa 1916) ging Corn Products verder op de weg van de kunstalbums met vier nieuwe kleine unieke albums.

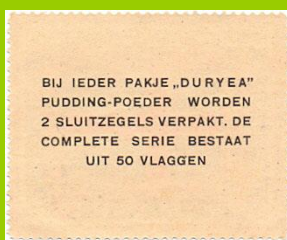
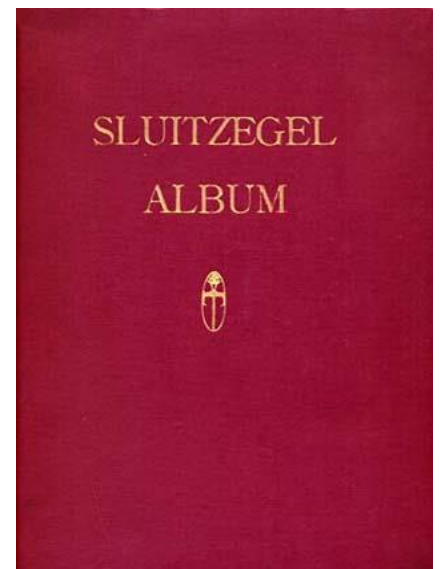
[De pakjes maizena waren voorzien van Nederlandse tekst, waarvan een tekening in diepdruk achterop de vier albums van Corn is gedrukt.](#)

Deze tweede reeks van vier albums is totaal anders van opzet dan de voorgaande zes albums uitgegeven door Witsenburg. Dit zijn boekjes met tekst, elk gewijd aan één Hollandse meester. Elk boekje van circa 17 x 24,5 cm bevat 7 dubbele bladen van dik grijs papier die met een koordje gebonden zijn in een omslag van dik bruin karton met grove linnenpersing. De omslagen zijn fraai ingedrukt in goud en wit, en op elk deeltje is een zelfportret van de meester geplakt. Op de achterzijde is een tekening van een pakje maizena gedrukt, zoals hiernaast afgebeeld. Deze boekjes bevatten elk slechts 10 reproducties van schilderijen van de meester, geüniformeerd op een breedte van circa 10 cm met variabele hoogte afhankelijk van de verhoudingen van het kunstwerk.

Corn heeft hierna nog rond 1930 samen met vier andere bedrijven – Louis Dobbelman, Haust, Van Houten en Sanders – een serie van 50 zogenaamde sluitzegels uitgegeven. Dat zijn albumplaatjes uitgevoerd als zegels met een kartelrand. Elk bedrijf had een ander onderwerp, voor Corn was dat vlaggen. Drukkerij Mortelmans maakte er een fraai kwartoalbum met stijve kافت bij, met beknopte beschrijvingen bij de plaatjes, met voor elk bedrijf een katern met frontpagina (zie MORT01).

Andere bedrijven gaven hun katern ook los uit. Corn maakte er echter een eigen gekartonneerd boekje bij, het "Duryea Vlaggenboek van Europa".

DURY01 – 04

Frans Hals – Pieter de Hoogh – Rembrandt – Jan Steen

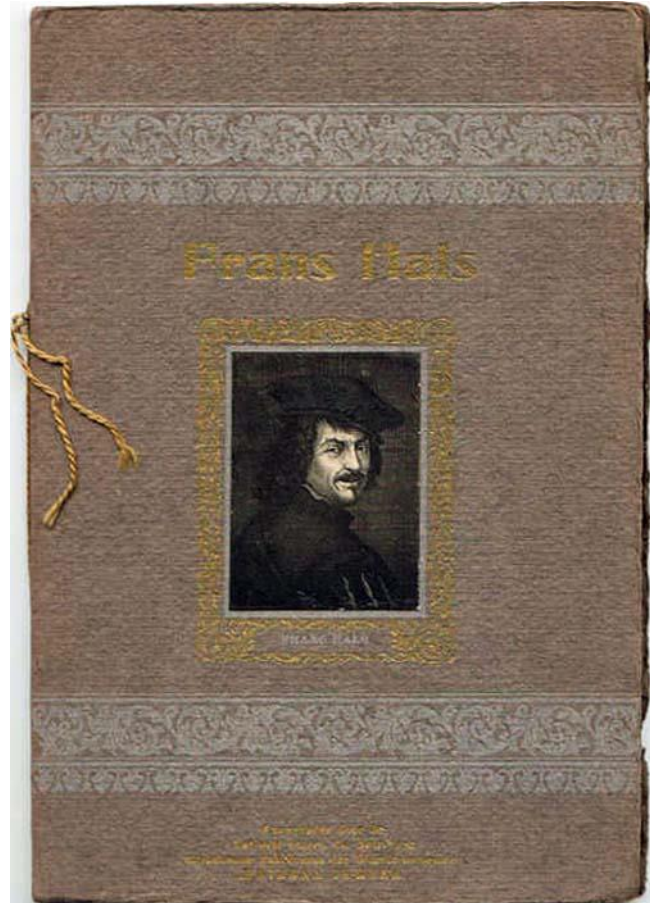
Elk 14 ongenummerde pagina's en 10 paginavullende zwart-wit platen om in te plakken op aparte pagina's. (circa 1916)

Duryea Maizena werd vanaf 1913 in Nederland uitgebracht door de Nederlandse dochter van het Franse Corn Products S.A., gevestigd in het "Duryea-huis" in Amsterdam. Deze firmanaam staat achterop de platen. Voorop en in de albums is echter vermeld: "Aangeboden door de National Starch Co. New-York".

Kenmerken

De vier albums zijn op identieke wijze uitgevoerd. Het zijn kleine boekjes met een onbeplakte omslag van ruw, bruin karton met een grove jutepersing, met buitenmaten circa 17 x 25 cm, dat is iets kleiner dan romanformaat. De inhoud bestaande uit 7 dubbele bladen van dik grijs papier is er met een bindkoordje ingebonden. De kaft is ruw gesneden, wat aan de boekjes een zekere artistieke charme geeft. De opmaak van de kaft en de inhoud is van alle vier hetzelfde. Op de voorkant is een klein zelfportret van de betreffende schilder geplakt in een gouden lijst. De bladen zijn ongenummerd en zijn in bruin bedrukt. Rond de tekst en de platen is een onversierd kader gedrukt.

Het eerste blad bevat alleen de titelpagina. De volgende drie bladen bevatten alleen de doorlopende tekst. Het vijfde tot en met het dertiende blad heeft steeds op de voorzijde een grote plaat met titel en de tekst loopt door op de achterzijde. Het laatste blad heeft alleen nog de tiende plaat; de achterzijde is blanco.

drie bladen bevatten alleen de doorlopende tekst. Het vijfde tot en met het dertiende blad heeft steeds op de voorzijde een grote plaat met titel en de tekst loopt door op de achterzijde. Het laatste blad heeft alleen nog de tiende plaat; de achterzijde is blanco.

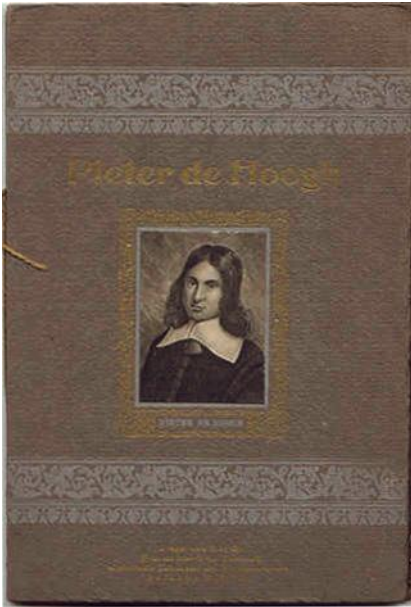
Elk boekje bevat tien grote zwart-wit (enigszins bruine) platen. De breedte van de platen is geüniformeerd op circa 10 cm en de hoogte varieert in verhouding tot de afmetingen van de schilderijen van circa 12,5 tot 15 cm. De platen, "Verstrekt als premie op de Maizena Duryea", hebben op de achterzijde de naam van het album (de kunstenaar) en de titel en het nummer van de plaat. De platen zijn in elk boekje afzonderlijk genummerd 1 – 10.

De platen zijn "lichtdrukken" (heliografieën). Heliografieën waren nog tot in de zestiger jaren de specialiteit van de firma L. van Leer in Haarlem, later Amsterdam. Van Leer heeft fotoplaatjes geleverd voor diverse albums, onder andere de omvangrijke serie "Hollandsche Kunst" van Van Nelle. Waarschijnlijk heeft Van Leer ook deze platen geleverd.

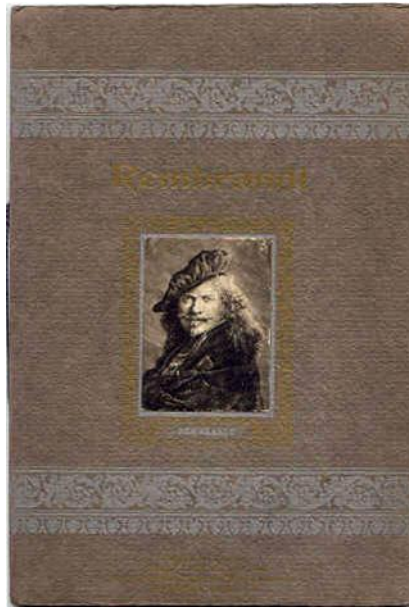

"De min met het kind", plaat 5 uit het deel Frans Hals. Hetzelfde schilderij prijkt in kleur op het Ardath album.

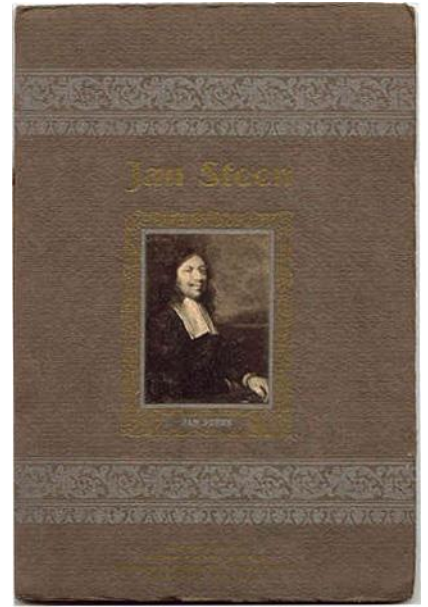
DURY02
Pieter de Hoogh

DURY03
Rembrandt

DURY04
Jan Steen

Inhoud

De tekst binnen het kleine bladkader en met dubbele regelafstand is beknopt. De eerste vijf pagina's geven steeds een inleiding over de schilder en zijn tijd. Vanaf de zesde pagina worden de op de naastgelegen pagina's afgebeelde schilderijen besproken. De auteur is onbekend.

Alvorens de werken te behandelen gaat de schrijver vrij uitvoerig in op de levensloop van de kunstenaar, zowel op wat de overlevering wil als de relativering daarvan. En hij doet dat met aanzienlijk meer kennis, inzicht én compassie dan de Engelse en Duitse auteurs van de albums van Ardath en Bendsdorp. Zo verhaalt hij het volgende over hoe de roemruchte Jan Steen aan de kost probeerde te komen:

“Hij huurde een brouwerij te Delft en toog vol moed aan het werk. Maar schilderen en bierbrouwen waren twee dingen, die niet al te best samen konden gaan.

Als de mout en de hop naar de regelen der bierbrouwkunst moesten worden gereed gemaakt, was die kunst hem onverschillig, want dan waren het hogere dingen, welke hem bezighielden.

Het bier mocht lekker worden of bederven, wat schortte het hem, verdiept als hij was in de rake uitbeelding van de een of andere boerenkermis of volksfeest.

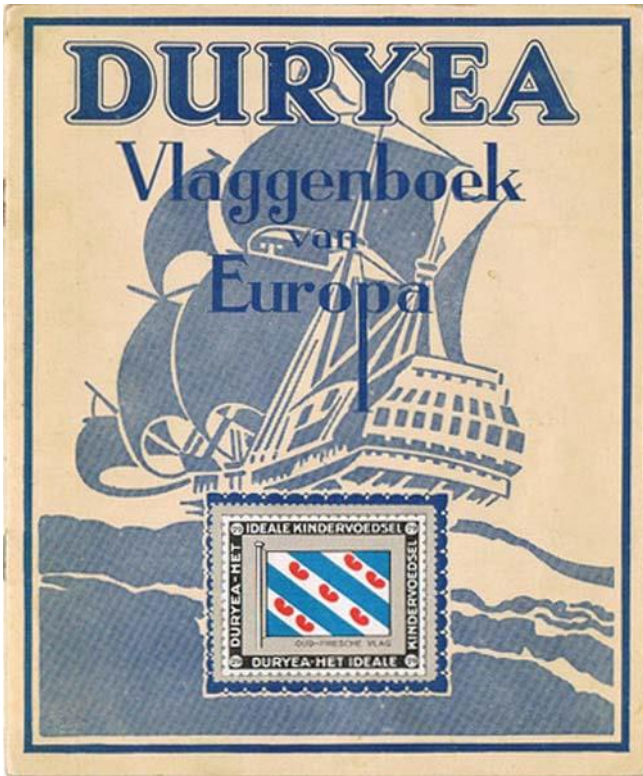
Moeder de vrouw mocht waarschuwen, wat ze maar kon, het huishouden werd hoe langer hoe minder geregeld. Geldgebrek kwam aan de orde van den dag en schraalhans werd keukenmeester; doch onze geestige kunstenaar was daarom niet minder gelukkig.

Met de brouwerij liep het al spoedig mis en toen verhuisde het gezin naar Leiden, waar Jan Steen een kroegje overnam in de Langebrugsteeg.

Nu was de schilder in zijn element, want hier vond hij overvloedig stof voor zijn humoristische beelden uit het volksleven. Booze tongen hebben beweerd, dat Jan Steen zelf de beste klant van zijn taverne was. Dit is echter beslist onwaar.”

Het spreekwoordelijke huishouden ontbreekt in het album van Jan Steen. Wel vinden we er deze “Vrolijke familie”.

DURY05

Duryea Vlaggenboek van Europa

Duryea Vlaggenboek van Europa. Uitgave N.V. Corn Products, Duryea-huis Amsterdam, (1927)

12 ongenummerde pagina's met 50 zegelplaatjes om in te plakken.

Deze reeks zogenaamde sluitzegels is onderdeel van een project waar vijf bedrijven aan deelnamen – Duryea, Louis Dobbemann, Haust, Van Houten en Sanders – die elk een serie van 50 zegelplaatjes met een ander onderwerp uitbrachten. Drukkerij Mortelmans maakte daarvoor een kwartoalbum met beknopte beschrijvingen bij de plaatjes, geschreven en getekend door de bekende kunstenaar Jan Godefroy, waarin elk bedrijf een eigen katern heeft (zie MORT01). Corn heeft als enige ook een boekje voor de eigen serie zegels uitgegeven.

Kenmerken

Geniet boekje van circa A5 formaat (15,5 x 19 cm), met kartonnen kaft, waarin 3 dubbele bladen zijn geniet. Het boekje bevat in tegenstelling tot het grote album van Mortelmans geen tekst. Op de voorkant kon een willekeurige zegel geplakt worden; hier de "Oud-Friesche

vlag". Op de achterkant is Corn products als uitgever vermeld.

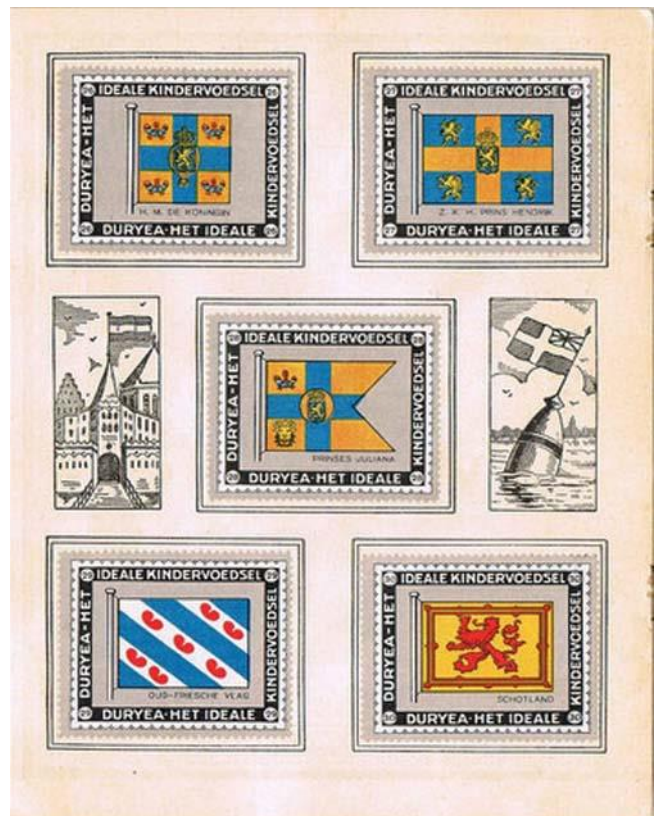
Op de binnenste bladzijden is een kaart van Europa afgedrukt met een lijst van de staten waarvan de vlag in boekje is opgenomen. De overige 10 pagina's zijn elk voorzien van 5 inplakkaders, aangevuld met 2 tekeningetjes van vlaggen in een praktijksituatie.

De plaatjes met kartelrand meten circa 55 x 44 mm. De nummers van de plaatjes zijn in alle vier de hoeken gedrukt. In het plaatje is onder de vlag de naam ervan gedrukt. De plaatjes zijn doorlopend genummerd 1 – 50.

Inhoud

De keuze en opeenvolging van de "Europeesche vlaggen" is wat merkwaardig. De eerste 25 leiden in een duidelijke route door Europa van Nederland tot Turkije. Dan begint de koers echter te zwalken. Vanaf nummer 26 gaat het verder met de standaards van de Koninklijke familie – Wilhelmina, Prins Hendrik (overleden in 1934) en Juliana – gevolgd door de vlaggen van Friesland, Schotland, de paus en de vrijstaat Danzig, daarna nog 7 kleine landen van Est(h)land tot Montenegro, dan 8 Duitse deelstaten en tenslotte de "Quarantaine vlag", de "Loodsvlag" en de Roode Kruis vlag.

De tekeningen van Jan Godefroy zijn van hoge kwaliteit. Alle vijf series zegels hebben dezelfde uitvoering met een zwarte rand met de plaatjesnummers op de vier hoeken. Bij de andere vier bedrijven is in de zwarte rand de bedrijfsnaam opgenomen. Alleen bij Corn – Duryea is dat echter een reclameregulering. Ook de stijl en kleurvoering van de afbeeldingen binnen het zwarte kader verschilt bij deze serie opmerkelijk veel van de andere vier series. Dit doet vermoeden dat het project met de vijf bedrijven pas ontstaan is nadat deze serie uitgegeven was. De Duryea vlaggetjes werden al in 1927 uitgegeven, de andere vermoedelijk pas vanaf 1930.

Op de binnenkant van het achterplat staat een verhaal over het merk Duryea en de familie, dat aanzienlijk verschilt van wat algemeen gesteld wordt. Opmerkelijk is met name dat de naam niet uit Frankrijk afkomstig zou zijn, maar van een indianenstam, en dat de familie al in het begin van de negentiende eeuw Maizena produceerde.

IETS OVER EEN WELBEKEND ARTIKEL.

ONZE vrienden hebben zich ongetwijfeld wel eens afgevraagd, waar toch dit op ons zoo'n vreemden indruk makende woord „Duryea” van werd afgeleid, en kunnen wij deze weetgierigheid bevredigen door mededeeling van het geschiedkundig feit, dat oorspronkelijk deze naam werd gevoerd door een afdeling van den grooten stam der Zwartvoet Indianen in Noord-Amerika. In het begin der vorige eeuw wordt ze echter ook gevonden als familienaam van eenige voornamelijk over de New England staten verspreide families, hetgeen zeer waarschijnlijk duidt op afstamming van de oorspronkelijke Duryea Indianen.

Eenige leden van een dezer families, woonachtig te Glen Cove, Long Island, waren in de jaren 1810-'20 in hun maismeel fabriek aldaar bezig met het nemen van proeven tot verbetering en verfijning van hun product maismeel, dat toen algemeen in Amerika als voedsel, zoowel door de oorspronkelijke Indianen als de latere „settlers” gebruikt werd.

Zij slaagden er tenslotte in het zetmeel, het belangrijkste deel van het maismeel, vrijwel zuiver af te scheiden en noemden dit product „Maizena”. Van hieruit werd daarop dit voortreffelijke voedingsmiddel onder hun merk „Maizena” over Amerika en langzamerhand over de geheele wereld verspreid, zoodat er nu bijna geen hoekje op de heele aarde meer is te vinden, waar deze Maizena niet wordt gebruikt.

Aangetrokken door dit succes, werden natuurlijk al spoedig namaak-artikelen in den handel gebracht, die echter steeds, daar dit merk het uitsluitend eigendom is van de opvolgers der Heeren Duryea, een anderen naam dan Maizena moesten dragen, zoodat het nagemaakte product zichzelf ook reeds als een namaak moest voorstellen.

Slechts in Nederland is door onze toen nog zeer gebrekkige wetgeving op het eigendom van handelsmerken, dit recht verloren gegaan, en schijnt iedereen zijn product, van welke kwaliteit en oorsprong ook, den naam Maizena te mogen geven.

Gedurende de geheele circa 80 jaar echter, dat de echte DURYEA MAIZENA in Nederland gebruikt werd, is ze nog nimmer overtroffen, en nog steeds staat Duryea Maizena, ongeëvenaard aan de spits, dank zij de onverbeterlijke bereidingsmethode van de oude Heeren Duryea.

De link tussen de maïs en de indianen van Long Island werd niet alleen op de bekende gele maïzenadoosjes gelegd, maar ook op diverse reclame-uitingen, zoals op dit kookboekje van rond 1914, geschreven door de bekende Martine Wittop Koning, die ook schreef voor N.O.F. / Calvé en Honig.

